

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, J.Tumo-Vaižganto g.4-1, LT-01108 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614.

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai

2022-04-04 Nr. S-58

Į 2022-03-10 Nr. (8D-856)-2D-1007

Kopija

Sūduvos regiono tarybai

DĖL KREIPIMOSI

Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba, EKG) nuo pat savo įkūrimo (2000 m.) sprendžia klausimą, kaip vadinti Lietuvos pietvakariuose esantį etnografinį regioną – Suvalkija ar Sūduva? EKG yra vienintelė Seimui atskaitinga institucija, turinti savo padalinius etnografiniuose regionuose, o pagal Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 6¹ straipsnio 5 dalį viena iš Tarybos pagrindinių veiklos krypčių – etnografinių regionų savitumo išsaugojimas. Taigi remiantis teisiniu reglamentavimu Taryba yra svarbiausia ekspertinė institucija, padedanti Seimui ir Vyriausybei spręsti klausimus, susijusius su Lietuvos etnografiniais regionais.

Kuriant EKG padalinius etnografiniuose regionuose, aptariamo regiono atstovai siekė, kad būtų įtvirtintas Sūduvos pavadinimas. Tačiau tam pasipriešino Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) atstovai, todėl, siekiant kompromiso, 2000 m. Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintuose Etninės kultūros globos tarybos nuostatuose buvo įvardyta *Suvalkijos (Sūduvos) regioninė etninės kultūros globos taryba*. 2005 m. šios EKG regioninės tarybos prašymu VLKK svarstė siūlymą pavadinimus *Suvalkija*, *suvalkietis* pakeisti į *Sūduva*, *sūduvis* (išsamesnę Tarybos parengtą argumentaciją dėl šio siūlymo žr. Priede), tačiau tuomet VLKK siūlymui nepritarė. 2013 m. EKG pakartotinai paprašė VLKK svarstyti šį klausimą, remdamasi vietos žmonių apklausos duomenimis (žr. Priedą): tuomet gautas šiek tiek palankesnis sprendimas – VLKK oficialiai patvirtino *Suvalkijos (Sūduvos)* kaip etninės srities norminį pavadinimą, įrašydama jį į „Vietovardžių žodyną“ (žr. VLKK [2013 m. vasario 28 d. nutarimą Nr. N-1 \(137\)](#)). Toks etnografinio regiono pavadinimas 2016 m. buvo įrašytas ir į Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą, papildant jo nuostatas.

Atkreipiamė dėmesį, kad VLKK funkcijos pagal Lietuvos Respublikos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatymą apsiriboja tik lietuviškų tradicinių vietovardžių lietuvių, latvių, prūsų ir kitų baltų etninėse žemėse sąrašo tvirtinimu ir tradicinių vietovardžių vartojimo Lietuvos Respublikoje tvarkos nustatymu, kai sąvoką „tradicinis vietovardis“ VLKK aiškina taip: „Tradicionis vietovardis – tai už šalies dabartinės teritorijos ribų esančio geografinio objekto pavadinimas, kurio forma nesutampa su oficialiaja ir adaptuota, bet yra savita nuo seno lietuvių kalboje įsigalėjusi (išsamiau žr. <http://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos/svetimvardziai/tradiciniai-lietuviski-vietovardziai>)“. Taigi VLKK funkcijos neapima Lietuvos etnografinių regionų pavadinimų nustatymo.

Be to, VLKK pateikiamas pagrindinis argumentas, kodėl *Sūduva* negali būti pagrindinis etnografinio regiono pavadinimas, kelia pagrįstų abejonių. VLKK tvirtina, kad pagrindinis pavadinimas turi būti *Suvalkija* (suvalkiečių gyvenama Lietuvos dalis), o šalutinis – *Sūduva*,

vartotinas daugiau istoriniame kontekste (kaip istorinės srities, kurioje kažkada gyveno sūduviai), kadangi *Suvalkija ir Sūduva* nesutampa nei chronologiškai, nei geografiškai (išsamiau žr. <http://www.vlkk.lt/konsultacijos/6633-suduva-suvalkija-uznemune>). Tačiau etnografiniai regionai, patyrę ilgą formavimosi raidą nuo seniausių laikų, negali sutapti tik su vienu ar kitu laikotarpiu, jų teritorija nuolat kito (beje, ne tik kultūriniai, bet ir administraciniai teritoriniai dariniai pasižymi nuolatine chronologine ir geografinė kaita). Tokia etnografinių regionų ypatybė atspindi ir sąvokos *etnografinis regionas* apibrėžime, įtvirtintame Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 2 straipsnyje: „10. **Etnografinis regionas** – istoriškai susiformavusi teritorijos dalis, kurioje išlaikyta savita tarmė, tradicijos ir papročiai, integruotas baltų genčių palikimas.“. Taigi etnografinis regionas tiesiogiai siejasi su baltų genčių palikimu.

Bene svarbiausias etnografinio regiono apibrėžties dėmuo – vietos žmonių regioninė savimonė, kurios raiška paremta subjektyviu gyventojų savo apgyventos teritorijos išskyrimu ir identifikacija su juo. Mokslininkų atlikti vėlyviausi regioninės savimonės tyrimai rodo, kad suvalkietiška tapatybė pastaruoju metu gana aiškiai keičiama sūduviška tapatybe. Šį regioną atstovaujanti EKGTT regioninė taryba, kurią sudaro atstovai iš visų regiono sudėtyje esančių savivaldybių bei visuomeninių organizacijų atstovų, vieningai sutaria, kad būtina įtvirtinti *Sūduvos* vardą kaip pagrindinį etnografinio regiono pavadinimą.

Todėl EKGTT siūlo keisti Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme ir kituose teisės aktuose įtvirtintą etnografinio regiono pavadinimą *Suvalkija (Sūduva)* į pavadinimą *Sūduva*, arba bent *Sūduva (Suvalkija)* ir prašo Lietuvos Respublikos Prezidentūrą inicijuoti bei tarpininkauti teikiant Lietuvos Respublikos Seimui šį siūlymą. Taip pat prašome rekomenduoti Lietuvos bankui stabdyti monetos su *Suvalkijos* pavadinimu sklaidą, tuo labiau, kad 2022-ieji metai yra paskelbti *Sūduvos*, o ne *Suvalkijos* metais.

PRIDEDAMA. Siūlymo keisti etnografinio regiono pavadinimą pagrindimas, 4 lapai.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė